

2009/2010. tanév

Megyei/fővárosi forduló

II. kategória, 9-10. évfolyam

Írásbeli feladatlap megoldókulcsa
javító példánya

Elért pontszám: /93 pont

70% = 65 pont

Üdvözlünk Kedves Kolléga!

Köszönjük, hogy részt vesz ebben a munkában és ezzel is támogatja a könyvtárhasználati tehetséggondozást.

A versenyzői feladatlapot oly módon alakítottuk megoldókulccsá, hogy eredeti szerkezetét meghagytuk, és sötétzöld dőlt betűkkel írtuk be a helyes választ és a pontozási útmutatót.

Kérjük, ügyeljenek az anonim javítás feltételeinek biztosítására! A javítás akkor kezdődhet meg, ha már az összes versenyző feladatlapja egy helyen van. A tanulók neve legkorábban az összes feladatlap kijavítása után kerülhet rá a feladatlapokra.

Hasznos tapasztalatokkal teli munkát kívánunk!

1.

Az indulási hely koordinátái: északi szélesség: 47 fok 29 perc, keleti hosszúság 21 fok 36 perc

a) Nevezd meg a várost!

Debrecen

A település nevéért 1 item adható.

Forrás: világatlaszok, Magyarország atlaszok

A városban felszállsz egy villamosra, ahol egy idős bácsi ül melléd. Jól elbeszélgettek. Beszélgetés közben a következőket állítja:

b) Az indóház mélykék színéről (indigó) kapta a nevét.

c) A tűzszekrény vasból készült, ez volt a repülőgépek fekete dobozának elődje.

Ezeket elgondolkodsz. Biztosan jól tudja? Járj utána! Indokold is!

b) **Nem jól tudja. Az indóház a régi induló ház, azaz a vonatok (ki)indulási háza kifejezés összevonásából ered.**

A tagadó válasz 1 item, az eredet helyes meghatározása 1 item. Max. 2 item adható.

Forrás: Magyar értelmező kéziszótár. Bp., Akadémiai, bármely kiadás

Tótfalusi István: Vademecum, Szokatlan szavak szótára Bp., Móra, 1983.

c) **Nem jól tudja. A tűzszekrény a mozdony kazánjának az a része, amelyben a tüzelőanyag ég.**

A tagadó válasz 1 item, a kifejezés helyes meghatározása 1 item. Max. 2 item adható.

Forrás: Magyar értelmező kéziszótár. Bp., Akadémiai, bármely kiadás

Polinszky Károly (főszerk.): Műszaki lexikon 3. köt. Bp., Akadémiai, 1974.

1.	
2.	
3.	
4.	
5.	

2.

Miután az idős bácsitól elbúcsúztál, a vasútállomáson megnézed a következő cél koordinátáit: északi szélesség 47 fok 30 perc és keleti hosszúság 19 fok.

a) Hová kell most utaznod?

Budapest – 1 item

Forrás: világatlaszok, Magyarország atlaszok

A legjobb, ha vonattal mész. De előtte tájékozódj!

Keress a menetrendet a mellékletben, és annak alapján válaszolj a következő kérdésekre:

b) Ha délután kettő óráig kell a célállomásra érned, akkor hány vonatod van?

16 – 1 item

c) Melyik állomásra érkezel, ha a 8.08 perckor induló IC járatra ülsz fel?

Nyugati pályaudvarra – 1 item

d) Mit jelent az IC jelzés? Írd le magyarul is!

Inter City = két nagyváros között nagy sebességgel közlekedő, kényelmes vonat

A meghatározásnak tartalmaznia kell a „két város között” és a „gyors” fogalmakat bármilyen megfogalmazásban. – 1 itemet ér

Forrás: Gyurgyák János: Rövidítésszótár, Bp., Osiris, 2005.

Bakos Ferenc: Idegen szavak és kifejezések szótára. Bp., Akadémiai Kiadó, 2000.

Magyar értelmező kéziszótár. Bp., Akadémiai, bármely kiadás

e) Rajtad kívül öt társad is veled utazik. Mennyit fizettek összesen a jegyért, ha másod osztályon utaztok, és a helyjegyet nem számoljátok?

13.380,- Ft-ot (2.230,-Ft x 6) - A pontos összeg 1 itemet ér, a részösszegre nincs szükség.

6.	
7.	
8.	
9.	
10.	

3.

Hamarabb értetek ki az állomásra, így benéztek a kultúrváróba, ahol a városi könyvtár egy letétet működtet. A bejáratnál a következő ajánló bibliográfiát találjátok. Ezek közül több is érdekes olvasmány lenne az útra. A könyvtár mely polcain találjátok meg?
Állítsd össze és írd melléjük a megfelelő raktári jelzetet, hogy gyorsan megtaláljátok!

656 / 943.9 / 910 / 301 / 720

M 20 / G 52 / K 97 / M 76 / E 44

Gordon, Susan: Vonattal a Föld körül, Felfedező körút a világ 30 legszebb vasútvonalán, Bp., Magyar Könyvklub, 1995. 910 G 52

Elvira, ... az intelligens vasúti menetrend. Bp., Máv Informatika Kft., 2001. 656 E 44

Moldova György: Akit a mozdony füstje megcsapott, Bp., Szépirod. Kiadó, 1978. 301 M76

Majdán János: A "vasszekér" diadala, A magyarországi vasútépítés 1914-ig, Bp., Kossuth, 1987. 943.9 M 20

Kubinszky Mihály: Vasutak építésze Euróában, Bp., Műszaki Kiadó, 1965.

720 K 97

Minden megfelelő helyre írt ETO szám, és minden megfelelő helyre írt Cutter szám 1 itemet ér. Összesen maximum 10 item.

11.	
12.	
13.	
14.	
15.	
16.	
17.	
18.	
19.	
20.	

4.

A vonaton kényelmesen elhelyezkedtek, míg a többiek a kikölcsonzött könyveket olvasgatják, Te a fülkében egy közlekedéssel kapcsolatos újságot találsz. Ebben egy érdekesnek ígérkező cikket, melynek címe: *Tömeg vagy közösségi közlekedés?* (A cikket a mellékletben találod.)

Az alábbi mondatokról dönts el a szöveg ismerete alapján, hogy igazak vagy hamisak, majd tegyél X-et a megfelelő oszlopba!

	Igaz	Hamis	Állítás
a)		X	Közösségi közlekedés meghonosodott kifejezés nyelvünkben.
b)	X		Ha villamosra szállunk, közellátást veszünk igénybe.
c)		X	Nádasdy Ádám nyelvész szerint elképzelhetetlen a köz közlekedés kifejezés használatának elterjedése, mert a szóeleji duplázás dadogós lenne.
d)		X	A 'communis' szót a nyelvújítás korában alkották.
e)	X		Tömeg szó ma már a zsúfoltság és a kényelmetlenség szinonimája.
f)		X	Ha két ember között „évek óta nem volt közlekedés”, az azt jelenti, hogy az utóbbi két évben nem használtak tömegközlekedési eszközt.
g)	X		Közlekedőedények vékony csövön keresztül „kommunikálnak”
h)	X		A népközlekedés szó a szegénységet és a rendszerváltozás előtti időket idézné.
i)		X	A német 'Verkher' szó összeköttetést, kapcsolatot de még szexuális együttlétet is jelent, csakúgy mint az angol 'public transport' kifejezés.
j)	X		A 'közösségi közlekedés' szavunk nehézkes, túl hivatalos hangzása helyett Nádasdy a 'nyilvános közlekedés' kifejezést tartja a legmegfelelőbbnek.

21.	
22.	
23.	
24.	
25.	
26.	
27.	
28.	
29.	
30.	

Minden megfelelő cellában elhelyezett X 1 itemet ér. Maximum 10 item adható.

5.

Az újságban egy rejtvényt is találsz.

A rejtvény megoldásaként (a függőleges kiemelt sorban) megtudhatod, hogy a hálás utókor miként nevezi Robert Stephenson-t.

1.	K	A	L	A	U	Z														
2.	P	E	S	T	V	Á	C													
3.		A	L	A	G	Ú	T													
4.		Á	T	s	Z	Á	L	L	Á	S										
5.		V	A	S	Ú	T	Á	L	L	O	M	Á	S							
6.			É	T	K	E	Z	Ő	K	O	C	S	I							
7.			C	S	A	T	L	A	K	O	Z	Á	S							
8.	L	O	K	O	M	O	T	Í	V											
9.			H	E	L	Y	J	E	G	Y										
10.			A	L	U	L	J	Á	R	Ó										
11.			P	O	S	T	A	K	O	C	S	I								

- Az utasok jegyét kezelő alkalmazott (angol = ticket-inspector)
1846. VII.15-én ezen két város között indult meg az első magyar gőzvasúti szerelvény.
Pataru, Felix R.: *A technika krónikája*. Budapest, Officina Nova, 1991
Rózsa György: *Magyar elsősk*. Budapest, Kossuth Kiadó, 2006.
- Vasút, közút föld alatti átvezetésére szolgáló építmény (angol = tunnel)
- Közlekedési eszközt vált.
- Indóház neve ma.
Magyar értelmező kéziszótár. Bp., Akadémiai, bármely kiadás
Tótfalusi István: *Vademecum, Szokatlan szavak szótára* Bp., Móra, 1983.
- Étkezésre és italok fogyasztására berendezett vasúti kocsi (angol = dining car)
- Egyik járatnak a másikhoz való időbeli kapcsolódása.
- Vasúti mozdony (régí).
Kiss Gábor (főszerk.): *Magyar Szókincstár, Rokon értelmű szavak, szólások és ellentétek szótára*, Bp., Tinta, 1999.
- Ülőhelyet biztosító jegy.
- Közlekedési pálya alatt átvezető átjáró.
- Delizsánsz
Bakos Ferenc: *Idegen szavak és kifejezések szótára*. Bp., Akadémiai, bármely kiadás
Magyar értelmező kéziszótár. Bp., Akadémiai, bármely kiadás
Tótfalusi István: *Vademecum, Szokatlan szavak szótára*, Bp., Móra, 1983.

A rejtvény megfejtése:

A vasút atyja

A rejtvénybe beírt minden megfelelő kifejezés 1 itemet ér. maximum 8 item.
Plusz egy item a külön kiírt megfejtésért.

31.	
32.	
33.	
34.	
35.	
36.	
37.	
38.	
39.	

6.

Megérkeztél a célállomás egyik pályaudvarára. Mi a neve a ma látható patinás épületnek, ahova vonatod érkezett?

a) Nézz utána, ki a tervezője a ma látható épületnek! Majd add meg a forrás bibliográfiai adatait!

Nyugati pályaudvar - 1 ítem

forrás: mellékelt menetrend

Tervező:

August de Serres, építész - 1 ítem

Lehetséges források:

- Tóth Endréné (főszerk.): Budapest enciklopédia. Bp., Corvina, bármely kiadás

- Sisa József – Wiebenson, Dora (szerk.): Magyarország építészetének története, Bp., Vince Kiadó, 1998.

- Török András: Nagy Budapest könyve. Bp., Corvina, 1998.

- Wellner István: Budapest. Bp., Panoráma, bármely kiadás

Egy releváns forrás 5 kötelező adatáért (szerzőség, cím, kiadás helye, kiadó neve, kiadás éve). Legfeljebb 5 ítem adható. Bármilyen elterjedt adatsorrendben elfogadhatók a bibliográfiai adatok.

Amíg várod a trolibuszt, gondolkozz csak el hányféle közlekedési eszköz szolgálta már az embert?

b) Csoportosítsd valamilyen, közlekedési vonatkozásban fontos szempont szerint az alább felsoroltakat! A csoportokon belül betűrendben add meg a járműveket! Nevezd meg az elrendezés szempontját!

földalatti, konflis, vonat, yacht, fiáker, omnibusz, HÉV, komp, trolibusz, fogaskerekű, tutaj, katamarán, repülőgép

Többféle csoportosítási szempont is elfogadható. Közlekedési szempontjából releváns csoportosítás egy-egy csoportja 1-1 ítem. Maximum két csoportért adható ítem. De a több csoport is jó megoldás. Max. 2 ítem.

Minden megfelelő csoportba írt jármű, ha megfelelő betűrendi helyen van, 1 ítemet ér. max. 13 ítem (Több, mint két csoport esetén természetesen a további csoportokban lévő kifejezések is pontozandók.)

Például:

- tömegközlekedési eszköz (is): fogaskerekű, földalatti, HÉV, komp, omnibusz, repülőgép, trolibusz, vonat

- egyéni közlekedési eszköz: fiáker, katamarán, konflis, tutaj, yacht

- vízi jármű: komp, yacht

- légi jármű: repülőgép

- szárazföldi jármű: fiáker, fogaskerekű, földalatti, HÉV, konflis, omnibusz, trolibusz, vonat
változat:

- közúti közlekedési eszközök: fiáker, konflis, omnibusz

- kötöttpályás közlekedési eszközök: fogaskerekű, földalatti, HÉV, trolibusz, vonat

- állati erő hajtotta: fiáker, konflis, omnibusz

- gépi meghajtású közlekedési eszközök: fogaskerekű, földalatti, HÉV, katamarán, komp, repülőgép, trolibusz, vonat, yacht,

- emberi erő hajtotta: komp, tutaj

40.	
41.	
42.	
43.	
44.	
45.	
46.	
47.	
48.	
49.	
50.	
51.	
52.	
53.	
54.	
55.	
56.	
57.	
58.	
59.	
60.	
61.	

7.

Amíg a reptéri busszal átkelsz a nyüzsgő, óriási forgalmú városon, gondold át, hogy a közlekedés világszerte az egyik fő környeztkárosító ágazat. De tudod-e, hogy a közlekedési eszközök közül melyek károsabbak és melyek kevésbé?

Egy választott forrás segítségével 8-10 mondatban foglalj össze gondolataidat a témában! Állításaidat indokold! Add meg forrásod is!

Forrásválasztás - a mű kapcsolódjon a környezetvédelem és/vagy a közlekedés témaköréhez	1 item
Érvelés - stilisztikailag, logikailag helytálló legyen Max. 5 item akkor adható, ha legalább kétféle megközelítésű érvelést tartalmaz.	max. 5 item
- A következő fogalmak/témák közül maximum kettőért további 1-1 item adható, ha azokhoz példa és/vagy adat is kapcsolódik. légszennyezés, zaj, szállítás, közúti közlekedés, emisszió, üzemanyag, utas	max. 2 item
Formai követelmény - olvasható, esztétikus	1 item
- terjedelmi korlátok betartása, 8-10 sor	1 item
Összesen	max.: 10 item

A következő helyesen megadott bibliográfiai adatokért 1-1 item jár:

- szerző vagy szerkesztő
- cím
- hely
- kiadó
- év

Az adatok bármely elterjedt hivatkozási stílusban elfogadhatók.

Összesen: **max. 5 item**

Lehetséges források:

Láng István (főszerk.): Környezetvédelmi lexikon, Bp., Akadémiai, bármely kiadás.

Heinrich, Dieter - Hergt, Manfred: SH atlasz, Ökológia. Bp., Springer Hungarica, 1994.

62.	
63.	
64.	
65.	
66.	
67.	
68.	
69.	
70.	
71.	
72.	
73.	
74.	
75.	
76.	

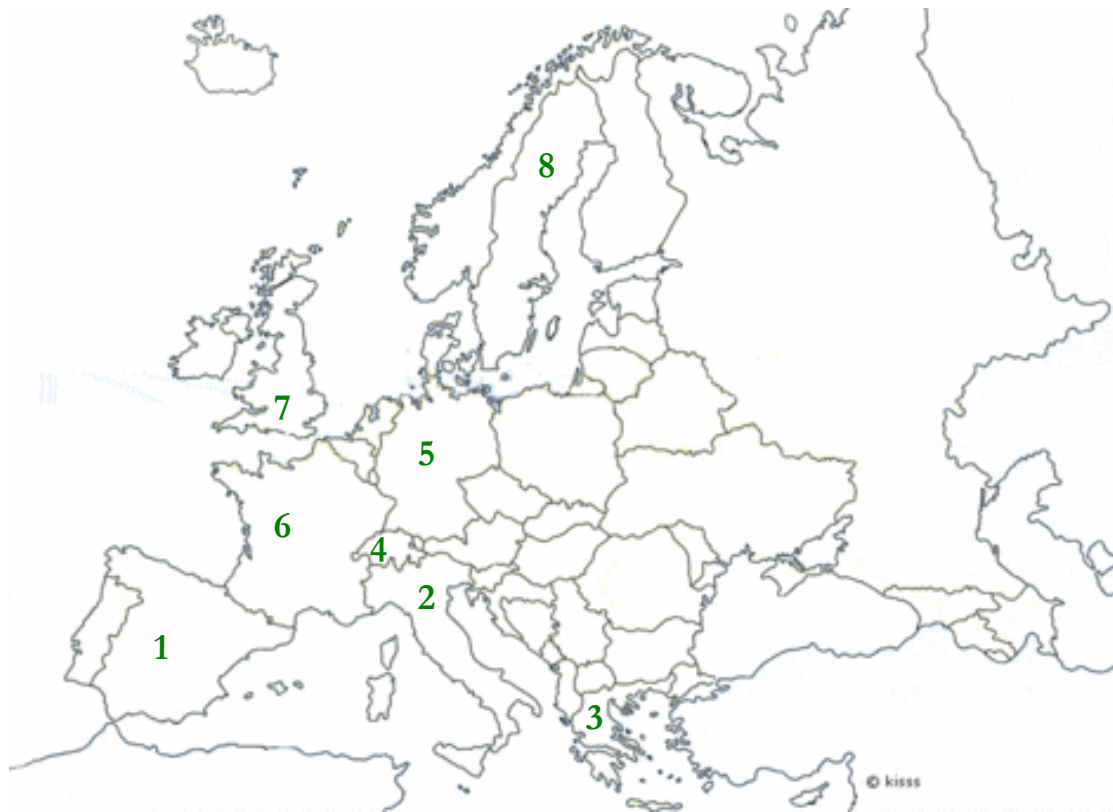

8.

Most már nincs más dolgod, mint megvárni a repülőgép indulását, hiszen szerencsésen eljutottál ideig! Amíg várok a repülőtéren, látod, hogy a kijelzőn egyre több városnév jelenik meg. Erről eszedbe jut Babits Mihály: *Messze ... messze* című verse. Vedd le a polcra, és a versben szereplő országokat jelöld az alábbi térképen!

Minden megfelelő helyre írt sorszám 1 itemet ér! (Az ország pontos bejelölése eltérő sorszámozás esetén is elfogadható.) Max: 8 item

a) Sorold fel az országokat *mai hivatalos* nevükön! Majd sorszámukat írd a megfelelő helyre a térképen!

1. <i>Spanyol Királyság</i>	5 <i>Német Szövetségi Köztársaság</i>
2. <i>Olasz Köztársaság</i>	6. <i>Francia Köztársaság</i>
3. <i>Görög Köztársaság</i>	7. <i>Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királysága</i>
4. <i>Svájci Államszövetség</i>	8. <i>Svéd Királyság</i>

Minden pontosan megadott hivatalos országnév 1 itemet ér. Összesen 8 item adható.

b) Uticéld, a diákkonferencia helyszíne, mely országban van?

Spanyolország vagy Spanyol Királyság – 1 item

77.	
78.	
79.	
80.	
81.	
82.	
83.	
84.	
85.	
86.	
87.	
88.	
89.	
90.	
91.	
92.	
93.	

Örülünk, hogy részt vett ebben a munkában! Viszontlátásra a következő fordulóban!
A feladatlapokat a megyei versenyszervezőnek a versenyévad végéig meg kell őriznie.

A feladatlap elkészítését támogatták:

